

УДК 330.34:008
DOI:10.60022/3(2)-39S

Маргасова Вікторія Геннадіївна

доктор економічних наук, професор, професор кафедри фінансів
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна

Marhasova Viktoriia

Doctor of Economics, Professor
Professor in the Department of Finance
Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine
ORCID 0000-0001-8582-2158

Руденко Валентина Сергіївна

докторант кафедри маркетинга
Київський національний університет технологій та дизайну, Україна
доктор філософії з економіки
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, Україна

Rudenko Valentyna

Doctoral Candidate of the Department of Marketing
Kyiv National University of Technologies and Design, Ukraine
Doctor of Philosophy in Economics
Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Ukraine
ORCID: 0000-0001-9867-5951

Мельниченко Микола Сергійович

Адвокатське бюро "Мельниченко і партнери", Україна

Melnychenko Mykola

Melnychenko & Partners Law Firm, Ukraine
ORCID: 0009-0008-3957-7639

КРЕАТИВНІ ІНДУСТРІЇ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

Анотація. У сучасних умовах соціально-економічних трансформацій, цифровізації та глобалізаційних процесів, зростає роль креативних індустрій як інструмента розвитку національної економіки та підвищення її конкурентоспроможності. Посилення значення нематеріальних активів, інтелектуального капіталу та інноваційних рішень визначає необхідність дослідження економічної сутності креативних індустрій та їх впливу на макроекономічний розвиток України.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування сутності креативних індустрій як інструмента розвитку національної економіки та визначення основних напрямів їх удосконалення у перспективі.

Методологічну основу дослідження становлять загальнонаукові та спеціальні методи. Зокрема, системний і структурний аналіз для узагальнення теоретичних підходів до визначення сутності креативних індустрій та їх структури. Порівняльний аналіз застосовано для оцінки тенденцій розвитку креативної економіки. Статистичний метод використано для аналізу динаміки показників розвитку креативних індустрій. Метод узагальнення застосовано для формування висновків і визначення пріоритетних напрямів розвитку креативних індустрій.

Ключові слова: креативні індустрії, креативна економіка, культура, культурні послуги, інновації, інформаційні технології, економіка України.

CREATIVE INDUSTRIES IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT SYSTEM OF UKRAINE

Abstract. In the current conditions of socio-economic transformations, digitalization and globalization processes, the role of creative industries as a tool for the development of the national economy and increasing its competitiveness is increasing. The increasing importance of intangible assets, intellectual capital and

© Автор(и). Ця стаття знаходиться у відкритому доступі та розповсюджується відповідно до умов ліцензії Creative Commons Attribution 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>)

innovative solutions determines the need to study the economic essence of creative industries and their impact on the macroeconomic development of Ukraine.

The purpose of the article is to theoretically and methodologically substantiate the essence of creative industries as a tool for the development of the national economy and determine the main directions of their improvement in the future.

The methodological basis of the study is general scientific and special methods. In particular, systemic and structural analysis to generalize theoretical approaches to determining the essence of creative industries and their structure. Comparative analysis was used to assess the trends in the development of the creative economy. The statistical method was used to analyze the dynamics of indicators of the development of creative industries. The generalization method was used to form conclusions and determine priority areas for the development of creative industries.

Keywords: *creative industries, creative economy, culture, cultural services, innovation, information technologies, economy of Ukraine.*

Постановка проблеми. Соціально-економічні трансформації та глобалізаційні процеси впливають на посилення ролі нематеріальних активів у національній економіці країни. Відповідно до цього вагомим значення набули креативні індустрії як інструмент інноваційного розвитку держави, підвищення конкурентоспроможності галузей економіки та забезпечення сталого економічного зростання. Функціонування креативних індустрій побудоване на принципах застосування інноваційних ресурсів, інтелектуального капіталу та формування доданої вартості шляхом виробництва культурних та креативних продуктів. Галузь креативної економіки, що реалізує напрями креативних індустрій, є моделлю господарювання, де культура, інновації, знання та цифровізація є основними ресурсами зростання.

Актуальність дослідження креативних індустрій у системі розвитку економіки України зумовлена необхідністю обґрунтування напрямів структурного розвитку національної економіки. Креативні індустрії сприяють диверсифікації економічної діяльності, посиленню підприємницького середовища, людського капіталу та розширенню конкурентоспроможного ринку послуг. Відповідна економічна категорія також має у своїй основі соціокультурну функцію, що впливає на збереження та трансформацію культурної ідентичності на національному рівні. Дослідження креативних індустрій як складової системи розвитку економіки України є важливим напрямом сучасних наукових розвідок. Воно передбачає визначення їх економічної сутності, аналіз впливу на макроекономічні показники та обґрунтування ефективних механізмів державної політики у сфері розвитку креативної економіки.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Напрямок дослідження креативних індустрій є досить поширеним серед наукового дискурсу. Досліджуваним є питання сутності та принципів функціонування креативних індустрій. Зокрема, Безугла Л. та Лазакович І. [1] характеризують сутність креативних індустрій та креативної економіки у їх взаємодії, що створює синергетичний ефект для економічного зростання, культурного розвитку та інновацій. Група науковців Ніколаєва О., Онопрієнко А., Таран С., Шоломицький Ю., Яворський П. [6] трактує значення креативних індустрій як поєднання мистецтва, бізнесу і технологій, що має стале зростання на національному рівні та впливає на посилення конкурентоспроможності економіки.

У продовження, Ялоха Т., Білан В. та Громадський Р. [10] визначають, що розвиток креативної індустрії має тенденцію до зростання, що впливає на подолання кризових явищ післявоєнного відновлення України. Також Литовченко І. та Томах В. [4] аргументують, що створення креативної економіки є природним результатом соціально-економічного розвитку, що пов'язано з визнанням результатів науки як безпосередньої продуктивної сили та джерела технологічних змін, зростанням ролі культури, цифровою революцією та значним рівнем розвитку соціальних мереж. Дослідники Смолінська С., Гнаткович О. та Сич О. [8] обґрунтували, що особливістю креативної економіки є її спрямованість на людину та її ідеї.

На основі проведеного дослідження наукових джерел з відповідною тематикою варто зазначити, що станом на тепер, креативні індустрії є вагомим елементом національної економіки. Поруч з цим, важливим є дослідження якісного та кількісного впливу креативних індустрій на систему розвитку національної економіки.

Метою статті є теоретико-методологічне обґрунтування сутності креативних індустрій як інструмента розвитку національної економіки та визначення основних напрямів їх удосконалення у перспективі.

Досягнення поставленої мети передбачає вирішення наступних завдань:

- узагальнити наукові підходи щодо сутності креативних індустрій;

- визначити структуру галузі креативних індустрій;
- проаналізувати тенденції розвитку креативних індустрій;
- узагальнити рівень впливу креативних індустрій на національну економіку;

- обґрунтувати пріоритетні напрями розвитку креативних індустрій у перспективі.

Виконання визначених завдань сприятиме ефективному дослідженню креативних індустрій як інструмента розвитку національної економіки.

Виклад основного матеріалу. Теоретико-методологічні основи функціонування креативних індустрій враховують поєднання культурного та економічного аспектів. Культурна сфера визначається формуванням культурного потенціалу суспільства. Економічний напрям спрямований на створення робочих місць, формування валового внутрішнього продукту та розвиток підприємництва. У своїй синергетичній взаємодії креативні індустрії є міжгалузевим комплексом, що реалізує діяльність різних видів економічної активності, пов'язаних з виробництвом інноваційних продуктів.

Нормативно-правове регулювання креативних індустрій здійснюється відповідно до Закону України «Про культуру» [7], де сутність креативних індустрій визначено як економічна діяльність, метою якої є створення доданої вартості і робочих місць через культурне (мистецьке) та/або креативне вираження. Відповідно до Закону України, креативні індустрії орієнтовані на створення, виробництво та поширення товарів і послуг, що характеризуються високим рівнем оригінальності, креативності та індивідуалізованого художнього вираження [7].

Сфера креативних індустрій враховує різні види діяльності в частині інноваційного розвитку, нових знань та цифровізації. До структури креативних індустрій належать традиційні форми культурного виробництва та сучасні напрями, з урахуванням цифрових технологій. Зокрема, основними видами креативних індустрій є [7]:

- мистецтво та культура (образотворче та виконавське мистецтво, музичне мистецтво);
- літературна та видавнича діяльність;
- медіаіндустрія та сфера розваг (кінематограф, телебачення, радіомовлення, відеоігри та інтерактивні медіа);
- дизайн (графічний, промисловий, інтер'єрний, модний);
- архітектурну діяльність;
- реклама та маркетингова сфера;
- цифрові та інформаційні технології, зокрема розроблення програмного забезпечення та мультимедійних продуктів;
- ремесла та народні художні промисли; фотографію;
- анімацію та індустрію візуальних ефектів;
- організацію культурних подій (фестивалів, виставок, концертів тощо); – діяльність, пов'язану зі збереженням і популяризацією культурної спадщини.

Креативні індустрії є багатогалузевим комплексом, що поєднує культурні, економічні та технологічні компоненти, забезпечуючи формування доданої вартості та сприяючи інноваційному розвитку економіки. Креативні індустрії суттєво

Current Problems of Sustainable Development / ISSN: 3041-1807 (online) / Vol. 3, № 2, 2026

впливають на розвиток національної економіки. Функціонально здійснюється вплив на формування валового внутрішнього продукту, зайнятість населення та розвиток підприємницької діяльності.

Економічна ефективність креативних індустрій полягає у здатності створювати додану вартість за рахунок інтелектуального капіталу, інновацій та цифрових рішень. Такий підхід сприяє переходу від традиційних галузей виробництва до інноваційно-креативних. Креативні індустрії сприяють розвитку суміжних секторів економіки. Прикладом такого впливу є розвиток інформаційних технологій, туризму, освіти та сфери послуг. Результативним показником стає формування мультиплікативного ефекту в межах функціонування галузей економіки.

В системі національної економіки креативні індустрії є інструментом посилення конкурентоспроможності, зайнятості та економічного зростання. Світовий досвід, зокрема, дані ЮНЕСКО, свідчить, що щорічний дохід від креативних галузей становить близько 2,3 трлн доларів США, або 3,1% світового ВВП. У 2024 році експорт творчих товарів зріс у 3,5 раза та творчих послуг у 2,8 раза. Така динаміка перевищує загальні темпи зростання світового експорту [3, 5].

Щодо національного досвіду, то українська сфера креативних індустрій теж має відповідні показники. За результатами розрахунку глобального інноваційного індексу (Global Innovation Index, GII), який щорічно публікує Всесвітня організація інтелектуальної власності, у 2024 році Україна мала 60-ту позицію серед 134 країн. Зазначена динаміка має погіршення відповідно з 55-м місцем у 2023 році та 57-м у 2022-му [3, 5]. Волатильність індексу зумовлена дією воєнного стану та зниженням

ресурсного забезпечення розвитку креативних індустрій. Варто зазначити, що Україна входить до п'ятірки лідерів серед країн, що мають нижчий середній рівень доходу. Результати свідчать про високий потенціал навіть в умовах обмежених фінансових ресурсів.

Проаналізуємо вплив креативних індустрій на національну економіку, дослідивши обсяг задекларованих доходів суб'єктів креативних індустрій та номінальний ВВП України (рис. 1).

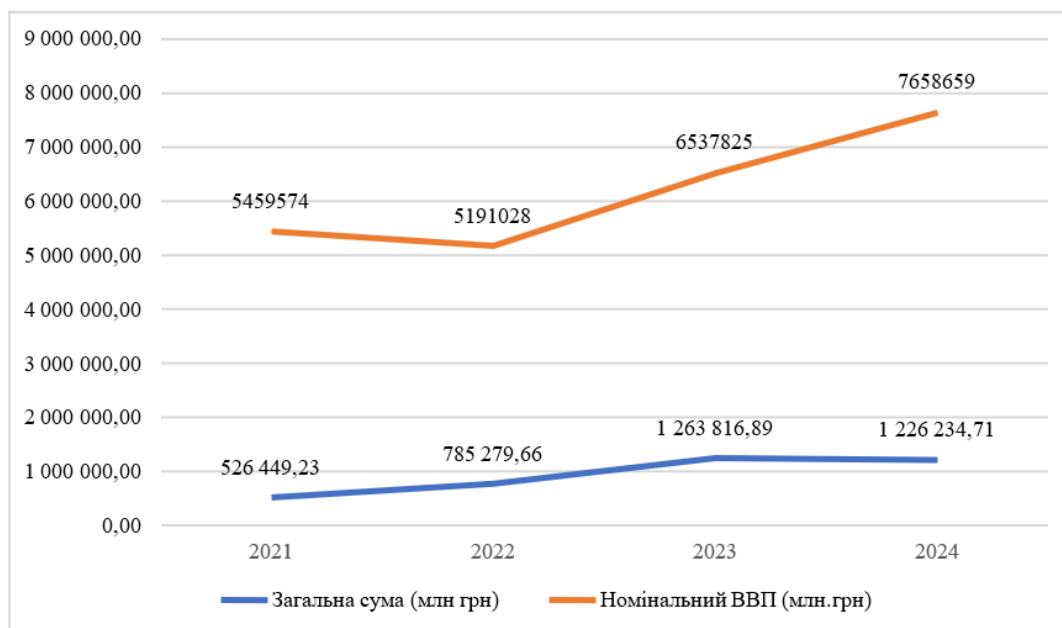

Рис. 1. Обсяг задекларованих доходів суб'єктів креативних індустрій та номінальний ВВП України, 2021–2024 рр., млн. грн.

Джерело: сформовано авторами на основі [3]

Варто зазначити, що обсяг задекларованих доходів суб'єктів креативних індустрій визначає сукупний фінансовий результат діяльності підприємств і фізичних осіб, які здійснюють економічну діяльність у сфері креативної економіки. Зазначений індикатор характеризує рівень створення доданої вартості, рівень розвитку підприємництва та ступінь залучення креативних індустрій до формування національного доходу. Динаміка обсягів задекларованих доходів суб'єктів креативних індустрій оцінює ефективність функціонування креативного сектору та його вплив на розвиток національної економіки.

Проведений аналіз свідчить про наявність загальної тенденції до зростання обсягів задекларованих доходів суб'єктів креативних індустрій. Зростання доходів суб'єктів креативних індустрій відбувається у синергії із показником ВВП [9]. Така тенденція характеризує інтегрованість креативних індустрій у національну економічну систему. Стале зростання показника визначає наявність значного потенціалу цього сектору як інструмента економічного розвитку. Відповідно до цього, варто зазначити, що креативні індустрії є важливим механізмом формування доданої вартості, стимулювання інноваційної діяльності та посилення структурної модернізації економіки України.

Таблиця 1

Області за найвищими темпами зростання задекларованого обсягу доходу у 2021–2024 рр.

Область	2021 рік	2024 рік	Темп зростання
Хмельницька область	1 568 696,49	17 604 778,31	+1022%
Закарпатська область	1 041 601,97	11 169 306,54	+972%
Волинська область	1 196 859,94	12 396 383,44	+936%
Кіровоградська область	1 026 995,66	10 474 118,53	+920%
Івано-Франківська область	2 402 257,55	22 246 573,25	+826%

Джерело: складено авторами на основі [3]

Аналіз динаміки задекларованого обсягу доходів за регіонами України у 2021–2024 рр. дозволяє виокремити області з найвищими темпами зростання. Перевагу за відносним приростом мають

Хмельницька область, Закарпатська область, Волинська область, Кіровоградська область та Івано-Франківська область.

Такі тенденції свідчать про суттєву трансформацію регіональної економічної активності в умовах війни. Високі темпи приросту західних областей пояснюються релокацією підприємств із прифронтових територій, концентрацією внутрішньо переміщеного населення, розвитком малого та середнього бізнесу та активізацією логістичних та торговельних процесів поблизу кордонів ЄС. Зростання у центральних регіонах пов'язане з переорієнтацією внутрішнього ринку, підвищенням ділової активності та адаптацією економіки до нових умов функціонування.

На основі проведеного дослідження варто констатувати, що розвиток креативних індустрій є комплексним процесом структурної трансформації економіки, що враховує синергію інноваційного та інтелектуального потенціалу. Важливим напрямом розвитку галузі креативних індустрій є цифровізація та технологічна модернізація креативного виробництва, інституційне зміцнення та удосконалення нормативно-правового середовища, розвиток людського капіталу через систему креативної освіти. Також задля ефективного функціонування галузі доцільним є розширення міжнародної інтеграції та експортного потенціалу. Важливого значення набуває формування інноваційних кластерів, які забезпечують формування ресурсів та посилюють мультиплікативний ефект розвитку. Такі кластери спрямовані на поєднання креативних індустрій, підприємництва, науки та місцевого самоврядування, що в результаті створить позитивний вплив на розвиток національної економіки.

Розвиток креативних індустрій має враховувати міжгалузеву взаємодію креативних індустрій із суміжними секторами економіки. Зазначений підхід сприятиме підвищенню конкурентоспроможності національної економіки. Обґрунтовані напрями розвитку креативних індустрій стануть основою для інноваційного та сталого економічного розвитку.

Висновки. Отже, креативні індустрії є важливим елементом сучасної національної економіки, функціонування якого ґрунтується на використанні інтелектуального капіталу, інновацій та цифрових технологій. Економічна сутність креативних індустрій полягає у формуванні міжгалузевого взаємозв'язку, що забезпечує створення доданої вартості, забезпечення нових робочих місць та стимулювання підприємницької активності. Обґрунтовано наявність прямого взаємозв'язку між динамікою розвитку креативного сектору та макроекономічними показниками, зокрема валовим внутрішнім продуктом. Проведений аналіз підтверджує інтегрованість креативних індустрій у загальну економічну систему. Визначено, що креативні індустрії формують мультиплікативний ефект, впливаючи на розвиток суміжних галузей та забезпечуючи структурну модернізацію економіки.

Розвиток креативних індустрій в Україні має здійснюватися з урахуванням цифровізації, інституційного вдосконалення та розвитку людського капіталу. Встановлено доцільність формування креативних кластерів як інструменту підвищення ефективності міжгалузевої взаємодії та концентрації ресурсів. В умовах воєнного стану креативні індустрії мають високий потенціал до відновлення та зростання, що впливає на посилення інноваційного розвитку та підвищення конкурентоспроможності національної економіки. Реалізація запропонованих напрямів забезпечить посилення ролі креативної економіки як пріоритетного механізму сталого економічного розвитку України.

Література

1. Безугла Л., Лазакович І. (2024). Креативні індустрії та креативна економіка: досвід України в умовах війни. *Економіка та суспільство*, (63). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30>
2. Креативні індустрії : їх роль та місце у сучасному українському суспільстві. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/kreatyvni-industriyi-yih-rol-ta-misce-u-suchasnomu-ukrayinskomu-suspilstvi/>
3. Креативні індустрії: основні показники діяльності (2023-2024): статистичний огляд. *Український центр культурних досліджень*. <https://mcsc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/11/kreatyvni2025-1.pdf>
4. Литовченко І., Томах В. (2023). Креативна економіка: можливості для відбудови України. *Вісник ХДУ Серія Економічні науки*. № 48. С. 10–18. DOI: <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-2>
5. Міністерство культури та інформаційної політики України. URL: <https://mincult.gov.ua/news/kyuevi-vidbuvsya-vii-mizhnarodnyj-forum-kreatyvna-ukrayina-2024-rethinking-culture/>
6. Ніколаєва О., Онопрієнко А., Таран С., Шоломицький Ю., Яворський П. (2021). Креативні індустрії: вплив на розвиток економіки України. *Центр аналіз міжнародної торгівлі Trade*, 2021. 111 с. URL: https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf?utm_source=chatgpt.com
7. Про культуру. Закон України. Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, № 24, ст.168. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text>

8. Смолінська С., Гнаткович О., Сич О. (2022). Політика розвитку креативних індустрій ЄС. *Економіка та суспільство*, (43). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-28>
9. Стан сучасної креативної економіки і креативних індустрій. УФС – Український фонд стартапів: вебсайт. URL: <https://usf.com.ua/stan-suchasnoi-kreativnoi-ekonomiki-i-kreativnih-industrii/>
10. Ялоха Т. О., Білан В. В., Громадський Р. А. (2023). Креативні індустрії як драйвери розвитку світової економіки: прогноз ризиків післявоєнної відбудови України. *Академічні візії*, (16). URL: <https://academy.vision.org/index.php/av/article/view/187>

References

1. Bezuhla L., Lazakovych I. (2024) Kreatyvni industrii ta kreatyvna ekonomika: dosvid Ukrainy v umovakh viiny [Creative industries and creative economy: the experience of Ukraine in wartime]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 63. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-63-30> [in Ukrainian].
2. Kreatyvni industrii: yikh rol ta mistse u suchasnomu ukrainskomu suspilstvi (2024) [Creative industries: their role and place in modern Ukrainian society]. Ministerstvo kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy. Available at: <https://mincult.gov.ua/news/kreatyvni-industriyi-yih-rol-ta-misce-u-suchasnomu-ukrayinskomu-suspilstvi/> [in Ukrainian].
3. Kreatyvni industrii: osnovni pokaznyky diialnosti (2023–2024): statystychnyi ohliad (2025) [Creative industries: main performance indicators (2023–2024): statistical review]. Ukrainskyi tsentr kulturnykh doslidzhen. Available at: <https://mcsc.gov.ua/wp-content/uploads/2025/11/kreatyvni2025-1.pdf> [in Ukrainian].
4. Lytovchenko I., Tomakh V. (2023) Kreatyvna ekonomika: mozhlyvosti dlia vidbudovy Ukrainy [Creative economy: opportunities for the reconstruction of Ukraine]. *Visnyk KhDU Serii Ekonomichni nauky*. No. 48, pp. 10–18. <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8030/2023-48-2> [in Ukrainian].
5. Ministerstvo kultury ta informatsiinoi polityky Ukrainy (2024) [Ministry of Culture and Information Policy of Ukraine]. Available at: <https://mincult.gov.ua/news/u-kyievi-vidbuvsya-vii-mizhnarodnyj-forum-kreatyvna-ukrayina-2024-rethinking-culture/> [in Ukrainian].
6. Nikolaieva O., Onopriienko A., Taran S., Sholomytskyi Yu., Yavorskyi P. (2021) Kreatyvni industrii: vplyv na rozvytok ekonomiky Ukrainy [Creative industries: impact on the development of Ukraine's economy]. *Tsentr analizu mizhnarodnoi torhivli Trade*. 111 p. Available at: <https://kse.ua/wp-content/uploads/2021/04/KSE-Trade-Kreativni-industriyi-Zvit.pdf> [in Ukrainian].
7. Pro kulturu. Zakon Ukrainy (2011) [On Culture. Law of Ukraine]. *Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR)*. №. 24, art. 168. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2778-17#Text> [in Ukrainian].
8. Smolinska S., Hnatkovych O., Sych O. (2022) Polityka rozvytku kreatyvnykh industrii YeS [Policy of development of creative industries in the EU]. *Ekonomika ta suspilstvo*. № 43. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-43-28> [in Ukrainian].
9. Stan suchasnoi kreatyvnoi ekonomiky i kreatyvnykh industrii (2024) [The current state of the creative economy and creative industries]. *Ukrainskyi fond startapiv*. Available at: <https://usf.com.ua/stan-suchasnoi-kreativnoi-ekonomiki-i-kreativnih-industrii/> [in Ukrainian].
10. Yalokha T. O., Bilan V. V., Hromadskyi R. A. (2023) Kreatyvni industrii yak draivery rozvytku svitovoi ekonomiky: prohnoz ryzykiv pisliavoiennoi vidbudovy Ukrainy [Creative industries as drivers of global economic development: forecast of risks of post-war reconstruction of Ukraine]. *Akademichni vizii*. No. 16. Available at: <https://academy-vision.org/index.php/av/article/view/187> [in Ukrainian].

Отримано: 30.01.2026

Прийнято до публікації: 14.02.2026

Опубліковано: 15.02.2026